

พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

The electronic Information resources using behavior of students at Loei Rajabhat University

สุชุม พรหมเมืองคุณ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และเพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะจากการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยที่เข้าศึกษา ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 387 คน ผลการวิจัยพบว่า

นักศึกษาส่วนใหญ่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 373 คน (ร้อยละ 96.38) ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 131 คน (ร้อยละ 33.85) ส่วนนักศึกษาที่ไม่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.62) มีเหตุผลที่ไม่ใช้คือ ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรวมทั้งไม่ทราบแหล่งให้บริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และไม่มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย การติดตามข้อมูลข่าวสารและงานที่ได้รับมอบหมาย โดยนักศึกษาที่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เห็นว่าได้รับสารสนเทศที่มีความทันสมัย สามารถค้นคว้าข้อมูลได้ตลอดเวลา และข้อมูลสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสารสนเทศไปยังเรื่องที่เกี่ยวข้องได้ทันที

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ พบว่าส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูล กฤตภาคออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงเวลา 18.01-21.00 น. จำนวน 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์ ระยะเวลาแต่ละครั้งที่ใช้คือ 1-2 ชั่วโมง และส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของเอกสารฉบับเต็ม

ด้านปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งในด้านทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ด้านผู้ใช้ ด้านวิธีการใช้ การสืบค้นข้อมูล และปัญหาด้านเครื่องมืออุปกรณ์และระบบเครือข่าย

คำสำคัญ: ทรัพยากรสารสนเทศ สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Abstract

The purpose of this research was to investigate behavior of students using the electronic information resources at Loei Rajabhat University in terms of use purposes, resource of use, types of electronic information resources use, place of use, learning how to use, method of use, frequency, time, and period of use as well as output format. Problems and suggestions regarding the use of electronic information resources were also studied.

The survey research used questionnaire comprised for collecting data. The research samples were 387 students from all of them 11,731 registered in the academic year 2011

The finding were as follows :

Three hundred and eighty – seven students (96.38%) used electronic information resources. Most of them were students of the Faculty of Management science. One hundred and thirty one students (33.85%) never used any electronic information resources because They do not have computer and internet, were not aware of the electronic information sources, and were lacking computer skills.

Most of the students used electronic information resources for writing reports and term paper because they received updated information. The mostly used electronic book databases were Net library and e-books. The mostly used online bibliographic database was Dissertation Abstracts Online Besides, the finding revealed that students learned how to use electronic information resources by themself.

Most of them used electronic information resources during 06.01 p.m.-09.00 p.m. and 4-5 times per week. The problems of using electronic information resources were reportedly at moderate level.

Keywords: information resources, electronic information, information technology.

ความเป็นมาของปัญหา

การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายในการที่จะส่งเสริม สร้างความรู้ลึกซึ้ง ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ รวมไปถึงเพื่อศึกษาค้นคว้า วิจัยและสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ เป็นการยกระดับมาตรฐาน

วิชาชีพและสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการ (วุฒิพงษ์ บุญโสงค์, 2542)

ผู้ใช้สารสนเทศในปัจจุบันนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่จำเป็นต้องใช้สารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า การเรียน การทำรายงาน การเขียนบทความ และการทำวิจัยดังนั้น นักศึกษาต้องมีความรู้

ความสามารถที่จะใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ หรือการสร้างความรู้เป็นหลัก ทั้งนี้การพัฒนาความรู้ของนักศึกษาส่วนใหญ่กระทำโดยผ่านกระบวนการวิจัยในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ และปัญหาพิเศษ ซึ่งการได้มาของทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อนำไปสู่กระบวนการวิจัยดังกล่าว คือ การค้นคว้าทรัพยากรสารสนเทศจากเครื่องมือและบริการที่ห้องสมุดหรือศูนย์วิทยบริการที่จัดไว้ให้บริการ

จากการศึกษาของ แสงเดือน ผ่องพูน (2542) พบว่า การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประกอบการทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย รองลงมาคือการทำวิทยานิพนธ์/ การศึกษาอิสระ จากการศึกษารายชื่อธิดาพร นามสุข (2534) เกี่ยวกับการรู้ในการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า นิสิตไม่มีความรู้เพียงพอในการใช้เครื่องมือช่วยค้นและความรู้ใหม่ ๆ ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ น้อย ค้นซังทอง (2538) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้ห้องสมุดของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านิสิตระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้ห้องสมุดในระดับกลาง นิสิตขาดความสามารถในการใช้เครื่องมือและสื่อใหม่ ๆ เพื่อการเข้าถึงสารสนเทศ นอกจากนี้ สุพัฒน์ สองแสงจันทร์ (2540) กล่าวว่านิสิตระดับบัณฑิตศึกษาขาดทักษะในการคิดเพื่อการสืบค้น ขาดทักษะในการคิดเพื่อการสืบค้น ขาดวิธีการสืบค้นเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ การประเมิน การคัดเลือกสารสนเทศรวมทั้งขาดทักษะในการประมวลสารสนเทศให้เป็นภาษาของ

ตนเอง และ สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี (2550) ได้ศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคามพบว่า นิสิตมีปัญหาทุกด้านในระดับปานกลาง เช่น ด้านผู้ใช้งานด้านวิธีการใช้และการสืบค้นข้อมูล รวมทั้งมีปัญหาด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และระบบเครือข่าย

ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันเป็นที่นิยมแพร่หลาย จากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารคมนาคม ประกอบกับการเกิดภาวะทะลักทะลายนของสารสนเทศ (Information explosion) ดังนั้นห้องสมุดจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ เป็นศูนย์รวมสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า จึงต้องปรับและขยายบทบาทให้สามารถให้บริการรวมทั้งและเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วาสนา อนุวร, 2541) ทำให้ทรัพยากรสารสนเทศในสังคมในปัจจุบันนี้มีการพัฒนารูปแบบขึ้น

โดยเฉพาะทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่นับวันจะแพร่หลายมากขึ้น เนื่องจากผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็ว ไม่มีข้อจำกัดเรื่องระยะทาง มีความถูกต้อง ทันสมัย ครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้ใช้งานต้องการ สามารถจัดเก็บได้ในปริมาณมหาศาล ใช้เวลาในการสืบค้นน้อยกว่าทรัพยากรประเภทสิ่งพิมพ์ ประหยัดค่าใช้จ่าย ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงได้จำนวนมาก มีเนื้อหาครอบคลุมหลายสาขาวิชา และสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (อรทัย วารีสะอาด, 2544) (ผ่องพรรณ แยมแซไซ, 2544) รวมไปถึงการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เน้นการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ห้องสมุดส่วนใหญ่กำหนดนโยบายการจัดหาและงบประมาณการจัดซื้อไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ทรัพยากรสารสนเทศ

อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด (พุทธทรัพย์ ชื่นตา, 2548)

ในอนาคตอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์จะมีการปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จะเพิ่มจำนวนมาก ในขณะที่ทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์จะค่อยๆลดจำนวนลง โดยจะถูกแทนที่ด้วยทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แทบจะทั้งหมด การเข้าถึงสารสนเทศจะอาศัยการเชื่อมโยงเครือข่าย และลักษณะของการเผยแพร่สารสนเทศจะมีทั้งรูปแบบการเข้าซื้อ และการซื้อขาย เช่นเดียวกับทรัพยากรประเภท ซีดี วีดีทัศน์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Lancaster,1997) ห้องสมุดได้นำทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบซีดีรอม (CD-ROM) ที่สามารถสืบค้นโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แบบเดี่ยว (Stand-alone) และแบบเครือข่ายมาจัดให้บริการในห้องสมุดทุกประเภท (ชาโรณี ชาวอนศิลป์, 2540) แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้สามารถรับสารสนเทศได้ทั้งแบบที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ดังจะเห็นได้ว่า ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทสำคัญต่อการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศมากยิ่งขึ้น โดยปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการให้บริการ คือ คุณภาพของสารสนเทศ และความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้บริการ ซึ่งด้านคุณภาพจะคำนึงถึงความถูกต้อง ความทันสมัยของเนื้อหา ส่วนด้านความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศจะคำนึงถึงความง่ายของการใช้ ลักษณะทางกายภาพในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ (แสงเดือน ผ่องพุฒิ, 2542) จึงทำให้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน เป็นที่นิยมใช้กันอย่าง

แพร่หลาย เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลซีดีรอม รวมทั้งแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและจากระบบเครือข่ายอื่นๆ ซึ่งในบางครั้งผู้ใช้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ

ในปัจจุบันห้องสมุด ศูนย์วิทยบริการและสถาบันบริการสารสนเทศหลายแห่ง ได้นำทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการแก่ผู้ใช้ ในฐานะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัย ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการที่จะอำนวยความสะดวก และจัดหาวิธีการให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง ทันสมัยและเนื้อหาครอบคลุมจึงให้ความสนใจที่จะพัฒนาทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ และพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดให้ทันสมัย ตลอดจนจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการแก่ผู้ใช้ เพื่อประโยชน์และสนองตอบความต้องการของอาจารย์ นักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัยให้มากที่สุด (ทบวงมหาวิทยาลัย,2535) นอกเหนือจากนี้ยังมีการแข่งขันกันในการที่จะเป็นผู้นำในการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีความทันสมัย รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการใช้บริการ ซึ่งอาจจะไม่คำนึงว่าผู้ให้บริการมีความพร้อมในการเข้าใช้บริการหรือไม่ เนื่องจากรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาเข้ามาในห้องสมุดมีความใหม่มากเกินไป การเตรียมทักษะของผู้ให้บริการอาจจะยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

จากคุณสมบัติที่ดีหลายประการของ
ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เช่น สืบค้นและ
เข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จึง
ทำให้ผู้ใช้มีความต้องการในทรัพยากรนี้ โดยเฉพาะผู้ใช้
ในมหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในการส่งเสริมการเรียนการ
สอน การทำวิจัยหรือแม้แต่ความบันเทิง (ธีรศักดิ์ ชักนำ
, 2546) (ประภาส ภาวิพันธ์, 2541)

ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าในปัจจุบันยังไม่มี การ
ศึกษาวิจัยว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มี
พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์
อย่างไร ได้รับสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการหรือไม่
ตลอดจนประสบปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
อิเล็กทรอนิกส์ในด้านใดบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ
ศึกษาพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
เพื่อทราบถึงสภาพการใช้ เช่น มีวัตถุประสงค์ในการใช้
อย่างไร เหตุใดจึงใช้ ใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
อิเล็กทรอนิกส์ประเภทใด เป็นต้น รวมไปถึงศึกษา
ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนำไปพัฒนา
ปรับปรุงและจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศ
อิเล็กทรอนิกส์ พัฒนาจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและ
การบริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในศูนย์วิทยบริการ เป็น
แนวทางในการให้บริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แก่
นักศึกษาเพื่อการศึกษาค้นคว้าให้มีประสิทธิภาพมาก
ยิ่งขึ้นและมีการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ที่เหมาะสม
และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ทรัพยากร
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ทรัพยากร
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย ในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ เหตุผลใน
การใช้ ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์
ที่ใช้ สถานที่ใช้ การเรียนรู้วิธีการใช้ วิธีการใช้ ความถี่
ในการใช้ ระยะเวลาในการใช้ ช่วงเวลาในการใช้และ
รูปแบบของข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น

2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะจากการ
ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey
research) มุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้ทรัพยากร
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และปัญหาในการใช้
ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวนประชากรเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 11,731 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane เพื่อคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการทดลอง ปี พ.ศ. 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ตอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ครั้ง
นี้ ผู้วิจัยได้ ทำหนังสือขออนุญาต จากมหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ดำเนินการนำแบบสอบถาม
ออกไปแจกกลุ่มทดลองประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 55 ชุด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบใน
แบบสอบถามโดยหาคุณภาพของแบบสอบถาม ความ
ถูกต้องสมบูรณ์ของภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และหา

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .839 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วออกไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย ได้แบบสอบถามมาจำนวน 387 ชุด จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องเพื่อแปลผลการวิจัย แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ (Statistic package for social science) หรือ SPSS โดยใช้วิธีการทางสถิติ ที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

นักศึกษาส่วนใหญ่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 373 คน (ร้อยละ 96.38) ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 131 คน (คิดเป็นร้อยละ 33.85) ส่วนนักศึกษาที่ไม่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 14 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.62) มีเหตุผลที่ไม่ใช้คือ ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรวมทั้งไม่ทราบแหล่งให้บริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และไม่มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย การติดตามข้อมูลข่าวสารและงานที่ได้รับมอบหมาย โดยนักศึกษาที่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เห็นว่าได้รับสารสนเทศที่มี

ความทันสมัย สามารถค้นคว้าข้อมูลได้ตลอดเวลา และข้อมูลสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสารสนเทศไปยังเรื่องที่เกี่ยวข้องได้ทันที

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ พบว่าส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูล กฤตภาคออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษามีการเรียนรู้การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงเวลา 18.01-21.00 น. จำนวน 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์ ระยะเวลาแต่ละครั้งที่ใช้คือ 1-2 ชั่วโมง และส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของเอกสารฉบับเต็ม

ด้านปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งในด้านทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ด้านผู้ใช้ ด้านวิธีการใช้ การสืบค้นข้อมูล และปัญหาด้านเครื่องมืออุปกรณ์และระบบเครือข่าย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา พฤติกรรมการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้ พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์พบว่า

1. การเคยหรือไม่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยเคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 96.38 และไม่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 3.62 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่านักศึกษาที่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เป็นนักศึกษา

ปริญญาตรี (ภาคปกติ) รองลงมาคือ นักศึกษา กศ.พ. สำหรับนักศึกษาที่ไม่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เป็นบัณฑิตศึกษา

2. เหตุผลที่ไม่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับเหตุผลสำคัญที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ไม่เคยใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ ไม่ทราบแหล่งให้บริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ยังพบว่าเหตุผลสำคัญที่ผู้ใช้ไม่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ คือไม่รู้จักรหัสทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสนใจในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนเหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ ไม่มีเวลาเข้าใช้ และมีปัญหาด้านการเดินทางมาใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

3. วัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ใช้เพื่อการทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้เนื่องจากในระหว่างที่เก็บข้อมูลนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการศึกษานในห้องเรียน (course work) จึงมีความจำเป็นต้องค้นคว้า หาข้อมูลเพื่อประกอบการทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย

4. เหตุผลในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษาส่วนใหญ่มีเหตุผลในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเห็นว่าได้รับสารสนเทศที่มีความทันสมัย เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีการปรับปรุงข้อมูลตลอดเวลา สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งนักศึกษายังมี

เหตุผลในการใช้ คือสามารถสืบค้นได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่ต้องเดินทางมาที่ห้องสมุด

5. ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมวิทยานิพนธ์/การศึกษาค้นคว้า และการทำรายงาน เป็นการรวมทั้งมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย ทำให้การค้นคว้าข้อมูลเป็นไปอย่างสะดวก และรวดเร็วมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของเอกสารฉบับเต็ม (Full text) ทำให้นักศึกษานิยมใช้มากที่สุด

6. สถานที่ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

สถานที่ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้ศูนย์คอมพิวเตอร์ รองลงมา คือ ศูนย์วิทยบริการ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยส่วนใหญ่เลือกใช้ศูนย์คอมพิวเตอร์และ ศูนย์วิทยบริการ

7. การเรียนรู้วิธีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

การเรียนรู้วิธีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าส่วนใหญ่เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามคำแนะนำของเพื่อน และเอกสารแนะนำวิธีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ตามคำแนะนำของบรรณารักษ์ และการเข้าร่วมกิจกรรมแนะนำการใช้ห้องสมุด

8. การเรียนรู้วิธีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์อย่างไร

การเรียนรู้วิธีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์อย่างไรนั้น จากการศึกษพบว่า

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ส่วนใหญ่มีวิธีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ โดยอ่านจากหน้าจอทันที พร้อมทั้งดึงและบันทึกข้อมูลเก็บไว้ (load and save) เพื่ออ่านในภายหลัง และสั่งพิมพ์ออกมาอ่าน แต่ส่งเข้าระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นลำดับสุดท้าย

9. ความถี่ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ความถี่ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ การศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีความคิดเห็นต่อความถี่ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่คือ มีความถี่ในการใช้ 4 – 5 ครั้ง / สัปดาห์ รองลงมาคือ 2 – 3 ครั้ง/สัปดาห์ และสัปดาห์ละ 1 ครั้งตามลำดับ โดยใช้เมื่อมีความจำเป็นมีน้อยที่สุด

10. ระยะเวลาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละครั้ง

ระยะเวลาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละครั้งนั้น จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีเวลาที่ใช้ส่วนใหญ่คือ 1 – 2 ชั่วโมง รองลงมาคือ 15 – 30 นาที ระยะเวลาที่ใช้น้อยกว่า 15 นาทีมีน้อยที่สุด

11. ช่วงเวลาที่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ช่วงเวลาที่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์นั้น จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมีความคิดเห็นต่อช่วงเวลาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่คือ 18.01 – 21.00 น. รองลงมาคือ 15.01 – 18.00 น. และ 12.01 – 15.00 น.ตามลำดับ

12. รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับ

รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับจากการศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยส่วนใหญ่มีรูปแบบในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ในการค้นคว้าบรรณานุกรม เอกสารฉบับเต็ม บรรณานุกรม และสาระสังเขป

ปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าเกือบทุกด้านมีปัญหาโดยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านผู้ใช้งานด้านวิธีการใช้และการสืบค้นข้อมูล ยกเว้นปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศและและด้านระบบเครือข่าย ที่พบว่าปัญหาในระดับมาก 2 ด้าน คือทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ไม่ตรงกับความต้องการ และข้อจำกัดทางด้านภาษาอังกฤษ สำหรับด้านระบบเครือข่าย ปัญหาระดับมาก คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ของศูนย์วิทยบริการไม่เพียงพอ และเครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานล่าช้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ควรมีการจัดการอบรม สาธิต หรือแนะนำการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคนิคหรือกลวิธีการสืบค้นในรูปแบบต่างๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการใช้มากขึ้น ซึ่งอาจอบรมเป็นกลุ่ม ตามทักษะผู้เข้ารับการอบรมเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

1.2 ศูนย์วิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ควรส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้นกว่าเดิมโดยจัดทำคู่มือการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในรูปแบบวีดิทัศน์และเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการเอง เพื่อให้ได้คู่มือที่เหมาะสมกับผู้ใช้ และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

2.2 ควรศึกษาถึงความร่วมมือในการบอกรับทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์บางประเภท เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์

เอกสารอ้างอิง

ชาโรณี เชาวนีศิลป์. (2540). 30 ปีสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ก้าวย่างและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง(1977 – 2007). บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 15 (2), 42 – 58.

น้อย คันขังทอง. (2538). ความสามารถในการใช้ห้องสมุดของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น รัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ธิดาพร นามสุข. (2534). ความรู้ในการใช้และการเข้าถึงสารนิเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ประภาส พาวินันท์. (2541). การส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ผ่องพรรณ แยมแซไซ. (2544). รายงานการวิจัยการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับเป็นสมาชิกโดยสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พูลทรัพย์ ชื่นตา. (2548). การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์:กรณีศึกษาห้องสมุดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วาสนา อญวาร์. (2541). การให้บริการอินเทอร์เน็ตของห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วุฒิพงษ์ บุญโสง. (2542). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี. (2550). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุพัฒน์ สองแสงจันทร์. (2540). **แบบจำลองการรู้**

สารสนเทศ. บรรณศาสตร์ 12(2), 57-68.

แสงเดือน ฝ่องพุฒิ. (2542). **การใช้ทรัพยากร**

สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา

ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา

บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อรทัย วารีสะอาด. (2544). **การสืบค้นฐานข้อมูล**

ห้องสมุดผ่านทางอินเทอร์เน็ต (WebPAC)

และบริการออนไลน์ประโยชน์สำหรับผู้ใช้ในยุคไซ

เบอร์. วารสารห้องสมุด 45(2), 45-53.

Lancaster, F.W., and Sandore.B. (1997).

Technology and management in library

and Information services. London :

Library Association.

Reader, E. (1999). **Principles for CSU acquisition**

of electronic information resources.